

Mózes első könyvének alapvetése

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 22:1-13; Ézsaiás 40:7-8; János 3:16; 1Korinthus 15:15-19; Jelenések 5:5-10; 12:1-9

„Másnap János látta Jézust hozzá menni, és azt mondta: Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit” (Jn 1:29, ÚRK)!

A modern proféciamagyarázat egyik fő problémája például *A jelenések könyvét* illetően, ha nem vesznek tudomást az irat ősi gyökereiről. János annak tudatában írt, hogy olvasói ismerik az Ótestamentumot. Közismert fogalmakat használt. Hasznos, ha a Biblia egészében keresünk olyan szövegeket, amelyek emlékeztetnek *A jelenések könyvében* éppen tanulmányozott részre, viszont vannak olyan alapvető igeszakaszok, amelyek minden más szövegnél jobban megalapozzák a könyv megértését. Ez különösen igaz *Mózes első könyvére*, ami felvázolja, milyen úton jutott el világunk a bűn káoszába. A Biblia első fejezeteiben *A jelenések könyvének* szinte minden meghatározó fogalma megjelenik valamilyen formában.

Ezen a héten néhány olyan kiemelkedően fontos elvet fogunk tanulmányozni, amelyek *A jelenések könyve* üzenetének magvát képezik. Mivel sok ilyen fogalom van, kiválasztunk néhányat illusztrációként. A könyv ókori alapvetését megértve észreveszünk a szövegben számos finom árnyalatot, amelyek fontos tanulságokhoz vezetnek az emberiséggel, Istennel, valamint az univerzumban – így a mi életünkben is – dúló küzdelemmel kapcsolatban.

AZ „ELSŐ EMLÍTÉS” ELVE

A legtöbb egyetemi program olyan általános, áttekintő előadássorozattal kezdődik, amelyben érintik a kurzus átfogó és meghatározó elveit. Ez vet alapot a további tanulmányoknak, amikor majd a tárgy mélyére ásnak. Amikor az egész Bibliát elolvassuk, mi is gyorsan rájövünk, hogy *Mózes első könyvében* Isten általános bevezető kurzust ad, olyan gondolatokkal ismertet meg, amelyeket a Biblia többi részében részletesebben vizsgálunk.

Amikor a Szentírás először említ egy fogalmat vagy szimbólumot – főként *Mózes első könyvének* első fejezeteiben –, annak az elvnek az általános jelentését alapozza meg, segítve a későbbi előfordulások megértését.

Egyes bibliakutatók „az első említés törvényeként” utalnak erre, amit inkább elvnek (vagy mintának) kellene nevezni, mint törvénynek, hiszen egyáltalán nem vastörvény, és akad számos kivétel is. A Biblia általános tanulmányozásában és a próféciák vizsgálatánál is az a mintázat bontakozik ki, hogy Isten lépésről lépésre látja el gyermekeit információval az alapvető fogalomtól kezdve, amit azután egyre jobban kibővít évek, sőt évszázadok alatt.

Olvassuk el Ézs 40:7-8, Mal 3:6 és Zsid 13:8 verseit! Milyen elvet találunk ezekben az szövegekben, ami segít biztos horgonyra lelni a próféciák tanulmányozása közben?

A modern világban az „igazság” helyett többnyire inkább „igazságszerűség”-ről beszélnek, mivel az „igazságot” képlékenynek gondolják, ami idővel változhat. Bizonyos esetekben már az „igazság” fogalmát is gyanúsának ítélik.

Csakhogy Isten nem gondolja meg magát, miután megalapoz egy igazságot. Amikor azt tanítani kezdi népének, számíthatunk arra, hogy az adott bibliai elv vagy téma jelentése nem változik, hanem inkább még több fényt vetül az értelmére. A prófécia tanulmányozásakor ezért igen jó érteni *Mózes első könyvét*, mert itt találjuk sok kulcsfontosságú elv első magyarázatát, majd pedig ezt az alapvető ismeretet magunkkal vihetjük a Biblia többi részének vizsgálatához.

Miért nem szabad engedni, hogy bárki vagy bármi gyengítse a Bibliába és annak csalatkozhatatlan igazságaiba vetett hitünket, bármilyen világosnak, sőt logikusnak tűnne is? Milyen burkolt úton-módon törtenhet a hit gyengítése?

MEGÉRTENI, HOGY ISTEN SZERET

Bűnös természetet örököltünk, aminek része, hogy az univerzumból alkotott képünket beszennyezi az önzésre és a büszkeségre való hajlam. Korlátozott látószögéből szemléljük a világot, nem Isten mindentudása felől – nyilván. Talán a „szeretet” fogalmát ferdítette el leginkább a bűnös emberiség. A populáris kultúra olyan nézetet támogat ezzel kapcsolatban, ami az önzésre, nem pedig másokra összpontosít, és éppen az önző megközelítés miatt nehéz megérteni, hogyan tekint Isten erre a kérdésre.

A bibliai prófécia megértésének fontos kulcsa, hogy tisztában legyünk a szeretet jellegével. A nagy küzdelem egyik fő témája Isten jellemének alapvető félreértése. Ellen G. White ezt az összegzést írja egy könyve végén: „Az egész világegyetem megtisztult. A végtelen nagy teremtettséget tökéletes harmónia és boldogság tölti be. Tőle, aki mindent teremtett, árad az élet, a fény és az öröm a határtalan téren át. Élők és élettelenek – a legparányibb atomtól a legnagyobb csillagig – tökéletes szépségükkel és felhőtlen boldogságukkal hirdetik, hogy Isten a szeretet” (Ellen G. White: *A nagy küzdelem*. Budapest, 2020, Advent Kiadó, 578. o.).

Olvassuk el 1Móz 22:1-13 szakaszát! 1Móz 22:2 verse említi először a szeretetet a Bibliában. Mit tanulhatunk Isten szeretetéről ebből a történetből?

Azon túl, hogy megtaláljuk egy-egy fogalom első előfordulását a Bibliában, alkalmanként hasznos lehet megkeresni, még hol említik azt a Biblia más könyvei, főként az evangéliumok. Az egyes evangéliumokban a következő helyeken találkozunk először a szeretettel: Mt 3:17, Mk 1:11, Lk 3:22 és Jn 3:16.

János evangéliumában például különösen sokatmondó a szeretet első említése

(Jn 3:16), amiben utalás fedezhető fel az oltáron fekvő Izsák történetére. Ábrahám hitt Istenben, bízott benne. Eldöntötte: hisz abban, hogy Ő képes feltámasztani a fiát, még ha fel is áldozza (Zsid 11:19). Ez rámutat Isten szeretetére az emberiség iránt, ami olyan nagy, hogy odaadta értünk „*egyszülött fiát*” (lásd még 1Móz 22:2, 12, 16), majd pedig feltámasztotta a halálból. Így kinyilatkoztatást kaptunk Isten önfeláldozó szeretetéről.

Hogyan kezdetünk mi is önfeláldozó szeretetet tanúsítani az emberek iránt, ahogy Isten is viszonyul hozzánk? A legtöbb esetben miért nem jön ez természetesen?

IZSÁK KÉRDÉSE: HOL A BÁRÁNY?

A Biblia ugyanabban a történetben említi először a héber *seh* (bárány) szót, mint a szeretetet, 1Mózes 22. fejezetében. A bárány az egyik leggyakrabban megjelenő szimbólum *A jelenések könyvében*, húsznál is többször vonatkozik Jézusra. A Bárány szerepe központi *A jelenések könyve* egyik legmegindítóbb jelenetében, a 4-5. fejezetekben, amikor János betekint Isten tróntermébe.

Olvassuk el 1Móz 22:7-8, 2Móz 12:3-13 és Jel 5:5-10 verseit! Nem sokon múlott, hogy Ábrahám feláldozza Izsákot. Hogyan világítja meg a bárány szimbólumát ez a történet? Hogyan kapcsolódik ez a jelenet ahhoz, amit János látott Jelenések 5. fejezetében?

A *seh* (bárány) szót a Biblia Izsák kérdésében említi először: „*Hol van a... bárány*” (1Móz 22:7)? Érdekes, hogy más helyeken igen részletes választ találunk erre. Az Ószövetség további harmincnegyzet könyve végigvezeti az olvasót egy úton, amelyen folyamatosan, egyre több részlettel érkezik a felelet Izsák kérdésére, a páska rituáléitól Dávid korai tettein át még tovább. Az egész történetet számtalan messiási prófécia kíséri, amelyek előrevezetik a választ. Majd az Újszövetség azzal adja meg a feleletet, amikor Jézus megjelenik hús-vér emberként, végzi a szolgálatát az emberek között, végül pedig feláldozza életét a kereszten.

Nézzük meg azt is, hogy *János evangéliuma* hol említi először a bárányt: Jn 1:29-34 szakaszában. Mintha Keresztelő János felelne Izsák kérdésére, és a körülmények nem is lehetnének találóbbak. Bűnösök megtérnek, alámerítéssel megkeresztelkednek a vízben, ami azt szimbolizálja, hogy a bűnös meghal, utána pedig új életre kel. Ekkor hirtelen megjelenik Jézus, az Isten Báránya. Máté beszámolója szerint az ég megnyílik, és Isten kijelenti: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm*” (Mt 3:17, ÚRK). Figyeljük meg azt is, hogy Ábrahám és Izsák problémájára szintén egy mennyei hang (az Úr Angyaláé) adja meg a választ (1Móz 22:11-14).

Amikor minden szálát összefogunk, világosan kitűnik, hogy Jézus, az Isten Báránya a Helyettesünk. Ez rávilágít, hogy kit szimbolizál a megöletett Bárány János látomásában.

Megváltásunk szempontjából miért alapvetően fontos tudni, hogy Jézus a Helyettesünk? Milyen reményünk lehetne nélküle az ítéletben?

A HALÁL KÉRDÉSE

A Teremtőtől elszakadt világban való élet talán legkegyetlenebb aspektusa, hogy a halál ott ólálkodik minden élet mögött, bármelyik pillanatban kész lecsapni. Ez „*a bűn zsoldja*”, a büntetés, amit azért fizetünk meg, mert elszakadtunk a világegyetem életének egyetlen Forrásától, a Teremtőtől. Ezért a bibliai próféciaiban jelentős szerepe van a halál valóságának, és ami még fontosabb: a megoldásnak, amit csakis Jézusban, az Ő halálában és feltámasztásában találhatunk meg. A prófécia e jelentős témáját jól megvilágítja az, ahogy a Biblia először említi a halált, amikor az először következett be. Így jobban megérthetjük a bűn problémájának súlyosságát, de fontos eszközöket is kapunk ahhoz, hogy felismerjük Isten megoldását.

Olvassuk el 1Móz 2:15-17, 4:8-15, 1Kor 15:15-19 és Jel 1:18 verseit! Miért hálnak meg az emberek? Hogyan tekint Isten a halálra? Hogyan oldja meg a problémánkat? Mit tudhatunk meg erről ezekből a szakaszból, amelyek között van a halál első említése és az első haláleset?

Gyakran mondjuk, hogy „a halál az élet része.” Ez azonban hazugság. A halál az élet ellentéte, megsemmisülése; idegen, betolakodó, Isten soha nem akarta, hogy részünk legyen benne. Talán hozzászoktunk a valóságához, de a szívünk továbbra is ágál ellene, amikor szembesülünk vele, mintha az emberiség egésze látná, hogy alapvetően rossz. Önmagában is fájdalmas, de bizonyos esetekben még tragikusabbnak érezzük, például amikor egy gyerek hal meg. Általában arra számítunk, hogy a szülők előbb hálnak meg a gyerekeiknél, ezt elfogadtuk a dolgok normális rendjének.

A Szentírásban lejegyzett első haláleset viszont nem az volt, amire számíthattak. Ádám és Éva már a saját halála előtt tapasztalta az elmúlás borzalmát, amikor igaz fiukat gonosz testvére meggyilkolta. Hatványozottan igazságtalan haláleset!

Gondoljunk Jézusra, az igazra, akit a gonoszok meggyilkoltak – mint Ábelt! Kinek a halála lehet igazságtalanabb Krisztusénál? Még milyen párhuzamokat találunk Ábel és Krisztus halála között? Miért vannak Jézusnál „*a halál és a pokol kulcsai*” (Jel 1:18, ÚRK)? Isten mit kínál fel nekünk Jézusban? Milyen fényt vet erre is Ábel halála?

A halál problémájának megoldása nélkül végeredményben miért volna hiábavaló, értelmetlen az életünk? Miért lehetünk hálásak Jézusnak azért, amit értünk tett?

A KÍGYÓ

A jelenések könyvének egyik kulcsfontosságú témája az imádat kérdése. A könyv *sárkánynak* (Jel 13:2-4) nevezi a főgonoszt, a hamis imádat rendszerének elindítóját. Nem véletlen, hogy a bukott kérubot a kígyóhoz hasonlónak írja le. A szimbólum világosan visszamutat az Éden kertjébe: a kígyó a Paradicsomban vette rá Ádámot és Évát, hogy a Teremtő elleni lázadásban a követői legyenek.

Vessük össze 1Móz 3:1-5 és Jel 12:1-9 verseit! Melyek a két leírás közös témái? Mi vezetett a mennyben korábban kitört háborúhoz, amiről *A jelenések könyve* ír? Hogyan segítenek ezt megérteni a kígyó bemutatásának részletei *Mózes első könyvében*?

A Szentírás két esetről ír, amikor Sátán az egész világot félrevezeti: *Mózes első könyvében*, amikor még csak két ember élt, majd pedig *A jelenések könyve* 12-13. fejezetében, ahol azt olvassuk, hogy „*az egész földkerekséget megtéveszti*” (Jel 12:9, ÚRK). Ő adja az erejét a tengerből feljövő fenevadnak, akit „*az egész föld*” csodálva követ (Jel 13:2-3). A bibliai próféciaák egyik témája, hogy a nagy küzdelem jellege nem változik. Isten jelleme és Igéje változatlan, és az ördög ambíciói sem változnak.

Szerencsére, mivel a nagy küzdelem természete változatlan, és mivel világos hivatkozási pontokat találunk a szentírási próféciaákban, a keresztények képesek lehetnek meglátni, hogy melyik irány hová vezet, észrevehetik a lelki buktatókat. Isten mindig az lesz, aki volt, ám ez az ördögre is igaz. Sátán ezernyi álruhát ölthet, de a bűnbe süllyedt emberiség több évezredes történelme, valamint *A jelenések könyvében* felvázolt prófétai kép egyaránt azt mutatja, hogy nem tér el az Éden kertjében használt tervétől. Isten bölcseséget és jó ítélőképességet ígér nekünk (Jak 1:5), és a szentírási bizonyosságokkal felfegyverezve nem szükségszerű az ördög csapdájába esnünk. Sajnos mégis sokan beleestek, és sokan, a többség bele is fog esni.

Gondoljunk arra, hogy idővel mennyit változik a kultúra, változnak a társadalmi normák! A korábban elfogadható dolgok elfogadhatatlanná válnak – és fordítva. A nagy küzdelem kiváltó okai és főszereplői nem változnak, tehát a keresztények mi mindent vegyenek figyelembe, amikor a kultúra változását vizsgálják? Például a mai világban hol hangzanak el az ördög eredeti hazugságai: „*Bizony nem haltok meg*”, vagy „*olyanok lesztek, mint az Isten*” (1Móz 3:4-5)?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Az apostolok története*. Budapest, 2001, Advent Kiadó, „A jelenések könyve” c. fejezetből 380-382. o.

Sok világvallás csak elméletekkel foglalkozik, ezzel szemben a keresztény hit gondolatai szilárdan kötődnek történelmi eseményekhez. A Biblia azt mutatja be, hogyan működött együtt Isten az emberiséggel a történelem során. Amikor az isteni közbelépés évezredeit tanulmányozzuk, sokat megtudhatunk az Úr jellemének változatlanságáról. A keresztények néha arra hivatkoznak, hogy fárasztó mindig ugyanazt hallgatni. Amikor jellegzetes próféta üzenetünk szól, talán arra gondolunk, hogy ezt már hallottuk, nem tanulhatunk semmi újat. Az üzenetünk nem változik, következetes, ami azonban nem jelenti azt, hogy túl egyszerű lenne, ne készítené gondolkodásra. Éppen ellenkezőleg! Hamar rájövünk, tanulmányozva a végtelen Istentől jövő információkat, hogy sosem érünk a téma végére! Ellen G. White kijelenti: *A jelenések könyve* megírásának az volt az egyik oka, hogy minden időkre a történelmi üzenetéhez kösse a keresztény egyházat. „Az [akkori] ifjabb munkások közül sokan... beleuntak a gyakran ismételt igazságokba. Igyekezetükben, hogy valami újat, meglepőt hozzanak, megkíséreltek új tantételeket bevezetni, amelyek ugyan a kedélyekre jobban hatottak, de nem egyeztek az evangélium alapelveivel” (i. m. 381. o.). Ez a könyv nem csupán a jövőről, hanem a múlttól is szól, Istennek az a terve vele, hogy szilárdan meggyökerezzünk történelmi hitünkben, nehogy tévútra vigyen az „eredetiség” utáni vágy.

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) A Szentírás mindig új és újabb információhoz, megértéshez vezet. Hogyan tarthatunk egyensúlyt aközött, hogy egyrészt szeretnénk valami újat tanulni, másrészt fontos ragaszkodni a már megismert igazságokhoz?
- 2) Hogyan reagáljon az egyház a prófécia új magyarázataira? Tudjuk, mindig lehet valami újat tanulni, de hogyan tehetünk különbséget a lényeges új világosság és a jelentéktelen vagy akár téves állítások között?
- 3) A második világháború idején egy haldokló matróz ezt kérdezte egy szanitécétől: „Árva vagyok. Ki fog rám emlékezni a halálom után?” „Én nem felejtetek el!” – felelte a szanitéc, aki bármennyire jószándékú volt is, előbb-utóbb neki is meg kell halnia, és magával viszi a sírba az árva matróz emlékét. Mennyire hiábavaló, értelmetlen lenne mindannyiunk élete, ha a halálé volna az utolsó szó?

SZEGEDI KOVÁCS GYÖRGY:

HÉT-SZENTSÉGES

Amikor megszületik,
fölsír a vers is.
Gyémánt-tömör kiáltás
a „testté lett ige”.

Lépéseket jelez mögöttem
csendes ropogással
a havas lét.

Föltámadást
csak egyet láttam,
mikor Krisztus
rám talált.

Köröket rajzolt.
Először nagyokat.
Majd kisebbeket, egyre
kisebbséket..., kisebbeket...,
egészen kicsiket, aztán
a toll
elgurult.

Az évek kiadják
a remény
fölülről való bölcsességét,
versben is,
dalban is.

Egy szál pókfonálon gördül a vers,
az ég teremtő ereje.

A lét értelmét
szennyezi sárkány-korom,
feloldás; a
vérben.